

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Valtio-opin laitos	
Tekijä-Författare-Author Aaltonen, Esa			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Tuottajavastuujärjestelmän toimeenpanon ohjaus ja viimeisen omistajan ongelma : Tapaustutkimus romuajoneuvodirektiivin (EPND 2000/53/EY) toimeenpanosta Suomessa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Hallinto-oppi			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-03-23	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 103 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuskohteena on Suomessa havaittu ajoneuvojen tuottajavastuujärjestelmän toimeenpano-ongelma. Ajoneuvojen tuottajavastuujärjestelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston romuajoneuvodirektiiviin 2000/53/EY. Romuajoneuvodirektiivin tavoitteena on tehostaa romuajoneuvojen romutusprosessia (hyödyntämistavoite) ja romuttaa kaikki romuajoneuvot tuottajavastuujärjestelmän piirissä (määrätavoite). Tämän tutkimuksen tutkimusongelma on toimeenpanovaje liittyen määrätavoitteen saavuttamiseen. Vain 10–30 % Suomessa syntyvistä romuajoneuvoista romutetaan tuottajavastuujärjestelmän piirissä. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Miksi romuajoneuvodirektiivin määrätavoite saavutetaan puutteellisesti Suomessa? 2. Miten ohjauksen vaikuttavuutta voitaisiin parantaa? Ensimmäisen kysymyksen vastaus selittää määrätavoitteen puutteellista toteutumista Suomessa tällä hetkellä. Toisen kysymyksen vastauksella etsitään ohjauskeinoja (regulatiivisia, taloudellisia ja informaatioon perustuvia) järjestelmän itseohjautuvuuden parantamiseksi.</p> <p>Toimeenpanoa tarkastellaan ohjausteoreettisesta näkökulmasta. Lähtökohtana on, että määrätavoitteen saavuttamisen kannalta, ajoneuvojen viimeisten omistajien tekemät päätökset ovat oleellisia. Tutkimuksessa tarkastellaan viimeiseen omistajaan kohdistuvaa ohjausta sekä ohjauksen vaikutuksia rakenteellisesta näkökulmasta. Analyysiyksikkönä on toimeenpanorakenne, joka sisältää kaikki oleelliset toimijat ajoneuvojen tuottajavastuujärjestelmän toimintaan liittyen. Aineistona on julkinen materiaali toimeenpanorakenteen toimijoista muun muassa viralliset asiakirjat toimeenpanon suunnitteluun liittyen. Tutkimusmenetelminä ovat tapauskuvailu ja analyysi teoreettisten konstruktioiden avulla. Ohjauskeinojen vaikuttavuutta analysoidaan teoriasta, aikaisemmasta tutkimuksesta ja empiriasta johdettujen kriteerien avulla. Tutkimuksessa on omaksuttu toimeenpanotutkimuksen kolmannen sukupolven lähestymistapa, jossa yhdistetään bottom-up- ja top-down-näkökulmat. Tutkimuksessa kuvataan ohjausketju, joka ylettyy poliittishallinnollisista toimijoista kohderyhmiin: tuottajiin, romutusalan taloudellisiin toimijoihin ja viimeisiin omistajiin. Viimeinen omistaja liitetään toimeenpanorakenteeseen ja siinä vaikuttavaan ohjaukseen rationaalisen valinnan teorian käsitteiden välityksellä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena havaitaan, että ajoneuvojen tuottajavastuujärjestelmän toimeenpanovaje selittyy ohjauksen sisällön ja kohderyhmien toiminnan yhteisvaikutuksena. Tulokset tukevat ja laajentavat aikaisempia tutkimustuloksia: Tuottajavastuujärjestelmän määrätavoitteen parempi saavuttaminen vaatii sekä tuottajista että romutusalan taloudellisista toimijoista erillisen ratkaisun. Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että toimiakseen tuottajavastuujärjestelmä vaatii suoraan viimeiseen omistajaan kohdistuvaa ohjausta. Toimeenpanossa epäonnistutaan tällä hetkellä sen takia, että toimeenpanon muotoiluvaiheessa järjestelmälle on luodut säännöt olettavat viimeisen omistajan absoluuttiseksi yksiköksi, vaikka viimeistä omistajaa ei voi määrittellä objektiivisin termein. Tällöin perinteinen sääntely ei saa aikaa haluttuja vaikutuksia ja määrätavoitetta ei saavuteta riittävällä tasolla. Järjestelmän koordinointi on vaikeaa, kun viimeisen omistajan toiminta sen ulkopuolella on mahdollista ja jopa kannattavaa. Tämä tuottajavastuujärjestelmän viimeisen omistajan ongelma vaatii ratkaisukseen kannusterakenteen, jossa regulatiivisia ja taloudellisia ohjauskeinoja sekä informaatiota käytetään toisiaan tukevasti. Tuloksena esitetään suomalaiseseen toimintaympäristöön soveltuva toimintamalli viimeisen omistajan ongelman ratkaisemiseksi. Haasteena on valjastaa toimeenpanorakenteessa olevat ohjausresurssit käyttöön. Tuottajavastuun toimeenpanon muotoilussa tulisikin lähtökohdaksi ottaa toimeenpanorakenne ja kohderyhmien toiminnan ohjaus.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords tuottajavastuu toimeenpano ohjauskeinot ajoneuvot autot romu direktiivit säännökset			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			